

Asia T-19/07

Systran SA ja Systran Luxembourg SA vastaan Euroopan komissio

Sopimussuhteen ulkopuolinen vastuu – Komission konekäännösjärjestelmän kielelliseen ylläpitoon ja vahvistamiseen liittyvän hankkeen toteuttamista koskeva tarjouspyyntö – Kaupan pidetyn tietokoneohjelman lähdekoodit – Tekijänoikeuden loukkaus – Taitotiedon luvaton paljastaminen – Vahingonkorvauskanne – Sopimukseen perustumaton riita – Tutkittavaksi ottaminen – Todellinen ja varma vahinko – Syy-yhteys – Vahingon määrän kiinteämääräinen arviointi

Unionin yleisen tuomioistuimen tuomio (kolmas jaosto) 16.12.2010 II - 6089

Tuomion tiivistelmä

- 1. Vahingonkorvauskanne – Kohde – EY 288 artiklan toisen kohdan perusteella unioniin kohdistettu vahingonkorvausvaatimus – Unionin tuomioistuinten yksinomainen toimivalta – Sen arvioiminen, perustuuko aiheutuva vastuu sopimukseen vai ei – Arviointiperusteet (EY 235, EY 238 ja EY 240 artikla sekä EY 288 artiklan toinen kohta; unionin yleisen tuomioistuimen työjärjestyksen 113 artikla)*
- 2. Vahingonkorvauskanne – Kohde – Taitotiedon luottamuksellisuuden suojelua koskevan komission velvollisuuden loukkaamisella aiheutettujen vahinkojen korvaaminen – Sopimussuhteen ulkopuolinen perusta – Unionin tuomioistuinten toimivalta (EY 235, EY 287 ja EY 288 artiklan toinen kohta; perusoikeuskirjan 41 artikla)*

3. *Oikeudenkäyntimenettely – Kannekirjelmä – Muotovaatimukset*
(*Euroopan unionin tuomioistuimen perussäännön 21 artiklan ensimmäinen kohta ja 53 artiklan ensimmäinen kohta; unionin yleisen tuomioistuimen työjärjestyksen 44 artiklan 1 kohdan c alakohta*)
 4. *Vahingonkorvauskanne – Unionin tuomioistuinten toimivalta – Toimivalta lausua väitteestä, jonka mukaan komissio on loukannut tekijänoikeutta – Edellytykset*
(*EY 235 artikla ja EY 288 artiklan toinen kohta*)
 5. *Vahingonkorvauskanne – Unionin tuomioistuinten toimivalta – Unionin velvoittaminen korvaamaan vahinko jäsenvaltioiden lainsäädännön sopimussuhteen ulkopuolista vastuuta koskevien yhteisten periaatteiden mukaisesti*
(*EY 235 artikla ja EY 288 artiklan toinen kohta*)
 6. *Sopimussuhteen ulkopuolinen vastuu – Vastuun syntymisen edellytykset – Yksityisiä suojaavan oikeussäännön riittävän ilmeinen rikkominen – Todellinen ja varma vahinko – Syy-yhteys*
(*EY 288 artiklan toinen kohta*)
 7. *Jäsenvaltioiden lainsäädännön lähentäminen – Tekijänoikeus ja lähioikeudet – Direktiivi 91/250 – Tietokoneohjelmien oikeudellinen suoja – Toimet, joihin kohdistuu rajoituksia – Poikkeukset – Ulottuvuus*
(*Neuvoston direktiivin 91/250 4 ja 5 artikla*)
 8. *Sopimussuhteen ulkopuolinen vastuu – Vastuun syntymisen edellytykset – Yksityisiä suojaavan oikeussäännön riittävän ilmeinen rikkominen*
(*EY 288 artiklan toinen kohta*)
-
1. Sopimussuhteeseen perustuvan vastuun tapauksessa unionin tuomioistuimet ovat toimivaltaisia ainoastaan, jos sopimuksessa on EY 238 artiklassa tarkoitettu välityslauseke. Tällaisen lausekkeen puuttuessa unionin yleinen tuomioistuin ei voi EY 235 artiklan perusteella tosiasiasa ratkaista sopimukseen perustuvaa vahingonkorvausvaatimusta. Jollei näin olisi, unionin yleinen tuomioistuin ulottaisi tuomiovaltansa koskemaan myös muita kuin sellaisia riitoja, joita sillä on sen toimivallalle rajat asettavan EY 240 artiklan nojalla oikeus käsitellä, sillä tässä määräyksessä annetaan jäsenvaltioiden tuomioistuimille yleinen toimivalta ratkaista sellaiset riidat, joissa unioni on asianosaisena. Unionin tuomioistuinten toimivalta sopimusasioissa on poikkeus yleisesti sovellettavasta oikeudesta, ja näin ollen

toimivaltaa on tulkittava suppeasti, joten unionin yleinen tuomioistuin on toimivaltainen käsittelemään vain sellaiset vaatimukset, jotka johtuvat sopimuksesta tai ovat suoraan yhteydessä siitä johtuviin velvoitteisiin.

Sen sijaan sopimussuhteen ulkopuolisen vastuun tapauksessa unionin tuomioistuimet ovat toimivaltaisia, eikä riita-asian asianosaisten ole välttämätöntä antaa sille ennakolta hyväksyntäänsä. Kun unionin yleinen tuomioistuin arvioi EY 235 artiklan mukaista toimivaltaisuuttaan, sen on tutkittava asiakirja-aineiston merkityksellisten seikkojen perusteella, perustuuko kantajan esittämä vahingonkorvausvaatimus objektiivisesti ja yleisesti sopimusperusteisiin vai sopimussuhteen ulkopuolisiin velvoitteisiin, ja tätä kautta voidaan määrittellä riita-asian mahdollinen sopimusoikeudellinen perusta. Nämä seikat voidaan päätellä erityisesti tarkastelemalla asianosaisten vaatimuksia, sen vahingon aiheuttanutta tekoa, jonka korvaamista vaaditaan, ja riita-asian ratkaisemiseksi esiin otettujen sopimusmääräysten ja muiden kuin sopimukseen perustuvien määräysten sisältöä. Kun unionin yleinen tuomioistuin tutkii sopimussuhteen ulkopuolista vastuuta koskevaa asiaa, se voi siis täysin vapaasti tarkastella sopimuksen sisältöä samalla tavoin kuin se tutkisi mitä tahansa asiakirjaa, johon asianosainen on vedonnut väitteidensä tueksi, selvittääkseen, voiko sopimuksen sisältö kyseenalaistaa unionin yleiselle tuomioistuimelle EY 235 artiklassa nimenomaisesti myönnetyn erityistoimivallan. Tämä tarkastelu kuuluu niiden seikkojen tutkintaan, joihin on vedottu unionin yleisen tuomioistuimen toimivallan toteamiseksi, ja kyseinen toimivalta on yksi unionin yleisen tuomioistuimen työjärjestyksen 113 artiklassa tarkoitettu ehdoton

prosessinedellytys, jonka puuttumisen vuoksi asia voidaan jättää tutkimatta.

(ks. 58–62 kohta)

2. Periaate, jonka mukaan yrityksillä on oikeus liikesalaisuuteen ja joka on ilmaistu EY 287 artiklassa, on unionin oikeuden yleinen oikeusperiaate. Perusoikeuskirjan 41 artiklassa korostetaan myös, että hallintoviranomaisten on otettava huomioon oikeutetun luottamuksellisuuden, salassapitovelvollisuuden ja liikesalaisuuden vaatimukset.

Liikesalaisuus kattaa taitotietoon liittyvät tekniset tiedot, joiden paljastaminen yleisölle ja myös pelkkä välittäminen sellaiselle oikeussubjektille, joka on eri kuin tiedon antanut oikeussubjekti, voi vakavasti loukata viimeksi mainitun etuja. Jotta tekniset tiedot kuuluisivat luonteeltaan EY 287 artiklan soveltamisalaan, on ensiksi välttämätöntä, että ainoastaan rajallinen henkilömäärä on niistä tietoinen. Toiseksi kyseessä on oltava sellaiset tiedot, joiden paljastaminen on omiaan

aiheuttamaan vakavaa vahinkoa ne antaneelle henkilölle tai kolmansille tahoille. Lopuksi on välttämätöntä, että niitä intrussejä, joita tietojen paljastamisella voidaan loukata, on objektiivisesti tarpeen suojata.

Riita-asia ei ole sopimusoikeudellinen, kun komission ilman omistusoikeuden haltijan nimenomaista lupaa tekemän, omistusoikeuden ja taitotiedon nojalla suojattujen tietojen kolmannelle osapuolelle paljastamisen väitettyä tuotamuksellisuutta ja vahingollisuutta on arvioitava tällä alalla sovellettavien, jäsenvaltioiden lainsäädännön yhteisten yleisten periaatteiden perusteella eikä sellaisiin sopimuksiin, jotka on tehty aiemmin asioista, jotka eivät liittyneet kantajan tekijänoikeuksiin ja taitotietoon, sisältyvien sopimusmääräysten perusteella.

(ks. 79, 80 ja 103 kohta)

3. Kannekirjelmässä on ilmoitettava riidan kohde ja yhteenveto seikoista, joihin kanne perustuu. Ilmoituksen on oltava riittävän selkeä ja täsmällinen, jotta vastaaja voi valmistella puolustuksensa ja jotta unionin tuomioistuimet voivat harjoittaa valvontaansa. Oikeusvarmuuden ja hyvän lainkäytön takaamiseksi edellytyksenä on, että ne olennaiset tosiseikat

ja oikeudelliset seikat, joihin kanne perustuu, käyvät ilmi itse kannekirjelmästä ainakin pääpiirteittäin mutta johdonmukaisesti ja ymmärrettävästi. Jotta nämä edellytykset täyttyisivät, kannekirjelmästä, jossa vaaditaan toimielimen aiheuttamien vahinkojen korvaamista, on ilmettävä muun muassa seikat, joiden perusteella kantajan riitauttama toimielimen menettely voidaan yksilöidä.

(ks. 107 ja 108 kohta)

4. Kun sopimussuhteen ulkopuolista vastuuta koskevan kanteen yhteydessä vedotaan tekijänoikeuden loukkaamisen käsitteeseen yhdessä taitotiedon luottamuksellisuuden suojan käsitteen kanssa ja kun ainoana tarkoituksena on todeta komission toiminta lainvastaiseksi, kyseisen toiminnan lainvastaista luonnetta on arvioitava jäsenvaltioiden lainsäädännön yhteisten yleisten periaatteiden perusteella, eikä se edellytä kansallisen toimivaltaisen viranomaisen ennakkoon tekemää päätöstä.

Kun otetaan huomioon unionin tuomioistuimille EY 235 artiklassa ja EY 288 artiklan toisessa kohdassa sopimussuhteen ulkopuolisen vastuun alalla annettu toimivalta ja kun olemassa ei ole kansallista oikeussuojakeinoa, jolla komissiolta voitaisiin saada korvaus

kantajalle ohjelmiston tekijänoikeuksien loukkauksella väitetyksi aiheutetusta vahingosta, mikään ei näin ollen estä sitä, että kantajan käyttämä oikeuksien loukkaamisen käsite voidaan ottaa huomioon, jotta komission toiminta voitaisiin todeta lainvastaiseksi vahingonkorvauskanteen yhteydessä.

Kantajan tällaisessa kanteessa käyttämää oikeuksien loukkaamisen käsitettä on tulkittava ainoastaan jäsenvaltioiden lainsäädännön yhteisten yleisten periaatteiden näkökulmasta, ja nämä periaatteet on tietokoneohjelmien osalta toistettu tai esitetty useissa yhdenmukaistamisdirektiiveissä. Unionin yleinen tuomioistuin on siis tällaista vahingonkorvauskannetta käsitellessään toimivaltainen toteamaan oikeuksien loukkaamisen siinä merkityksessä, jonka jäsenvaltion kansallinen toimivaltainen viranomainen voisi tälle käsitteelle antaa kyseisen valtion lainsäädännön mukaisesti.

(ks. 115–117 kohta)

tehdä tai olla tekemättä jotakin. Näin ollen unionin tuomioistuimet voivat periaatteessa kohdistaa tällaisen menettelyllisen toimenpiteen unioniin, koska niillä on yksinomainen toimivalta ratkaista unionin syyksi luettavan vahingon korvaamista koskevat kanteet.

Aiheutetuksi väitetyn vahingon korvaaminen kokonaisuudessaan asiassa, jossa komission väitetään loukkanneen tekijänoikeutta, edellyttää, että oikeus palautetaan täysimääräisenä sen haltijalle, ja tällainen palauttaminen edellyttää mahdollisista rahamääräisistä vahingonkorvauksista riippumatta vähintäänkin haltijan oikeuteen kohdistuvan loukkaamisen välitöntä lakkaamista. Vahingon korvaaminen kokonaisuudessaan voi tällaisissa tapauksissa toteutua myös oikeuksien loukkaamisen tuloksen takavarikoinnin tai tuhoamisen muodossa tai siten, että unionin yleisen tuomioistuimen päätös julkaistaan komission kustannuksella.

(ks. 120–123 kohta)

5. EY 288 artiklan toisesta kohdasta ja EY 235 artiklasta seuraa, että unionin tuomioistuimilla on toimivalta velvoittaa unioni maksamaan kaikentyyppisiä korvauksia, jotka ovat jäsenvaltioiden sopimussuhteen ulkopuolista vastuuta koskevan lainsäädännön yhteisten yleisten periaatteiden mukaisia, myös luontoisuorituksena, jos se on näiden periaatteiden mukaista, tarvittaessa määräyksellä
6. Yhteisö on EY 288 artiklan toisen kohdan mukaisessa sopimussuhteen ulkopuolisessa vastuussa ainoastaan, jos kaikki seuraavat edellytykset täyttyvät: toimielimen moitittu toiminta on lainvastais-ta, vahinko on tosiasiaassa syntynyt ja väitetyn toiminnan ja väitetyn vahingon välillä on syy-yhteys.

Toimielimen lainvastaiseksi väitetyn toiminnan on perustuttava sellaisen oikeussäännön, jonka tarkoituksena on antaa oikeuksia yksityisille, riittävän ilmeiseen rikkomiseen. Jos kyseisellä toimielimellä on harkintavaltaa hyvin vähän tai ei ollenkaan, jo pelkän unionin oikeuden rikkomisen voidaan katsoa olevan riittävän ilmeinen rikkominen.

yksinoikeuksien alaan kuuluvista toimista sovelletaan ainoastaan tietokoneohjelman laillisesti hankkineen henkilön tekemiin töihin, ei tämän kolmannella osapuolella teettämiin töihin. Tämäkin poikkeus koskee ainoastaan toimia, jotka ovat tarpeen, jotta tietokoneohjelman laillisesti hankkinut henkilö voi käyttää ohjelmaa sen aiotun tarkoituksen mukaisesti, virheiden korjaaminen mukaan luettuna.

Vahingon, josta korvausta vaaditaan, on oltava todellinen ja varma, ja toimielimen toiminnan ja vahingon välillä on oltava riittävän suora syy-yhteys.

(ks. 225 kohta)

(ks. 126, 127 ja 268 kohta)

7. Tietokoneohjelmien oikeudellisesta suojasta annetun direktiivin 91/250 5 artiklassa tarkoitettua lakisääteistä poikkeusta saman direktiivin 4 artiklassa tarkoitetuista tietokoneohjelman tekijän

8. Yrityksellä tiettyyn ohjelmaan olevia tekijänoikeuksia ja taitotietoa loukataan riittävän ilmeisellä tavalla, joka voi olla perustana unionin sopimussuhteen ulkopuoliselle vastuulle, kun komissio on katsonut oikeudekseen toteuttaa sellaisia töitä, joissa on muutettava kyseiseen ohjelmistoon liittyviä tietoelementtejä, kuten esimerkiksi lähdekoodeja, ilman kyseisen yrityksen ennakkoon antamaa suostumusta.

(ks. 250 ja 261 kohta)